

Arab States and the US–Israeli War Against Iran

Ali Abootalebi ¹

Research Article

Received:
Sep 19, 2026Revised:
Oct 7, 2026Accepted:
Oct 20, 2026Published:
Oct 29, 2026

PP. 1-12

E- ISSN:
3115- 8986

INTRODUCTION

The United States–Israeli war against Iran has exposed structural vulnerabilities in the Persian Gulf security order and raised fundamental questions about the continued reliance of Arab Gulf states on external military protection. Historically, the region’s political development has been shaped by colonial intervention, Cold War rivalries, authoritarian governance, and unequal patron–client relationships. Despite substantial hydrocarbon wealth and growing economic influence, many Arab states continue to face challenges involving political accountability, institutional effectiveness, technological dependence, and strategic autonomy. Against this background, the article examines how the war may reshape the security orientations of Gulf Cooperation Council (GCC) members and whether a more inclusive regional framework could offer a sustainable alternative to predominantly US-centered security arrangements. It argues that regional stability cannot be secured through military superiority alone or through the exclusion of Iran, a central actor in Gulf geopolitics.

METHODOLOGY

The study adopts a qualitative, descriptive–analytical approach grounded in historical interpretation, geopolitical analysis, and documentary research. It reviews the evolution of Arab states’ security relationships with external powers, particularly the United States, from the colonial period and the Cold War to the post-1991 expansion of American military infrastructure in the Gulf. The analysis draws on scholarly literature, institutional reports, international agreements, and contemporary assessments of the conflict’s military, economic, and maritime consequences. Comparative institutional examples, including the Caspian Sea legal framework, the Shanghai Cooperation Organisation, and the Arab League, are used to identify principles and practical constraints relevant to regional security cooperation. Rather than testing a statistical hypothesis, the article synthesizes historical

1. Professor of Political Studies and Global Politics, Department of Political Science and Criminal Justice, University of Wisconsin, USA (UWEC)

Email: abootaar@uwec.edu Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-9668-2568>

Cite this article: Abootalebi, A., (2025). Arab States and the US–Israeli War Against Iran, *Quarterly Journal of West Asia Political Research*, 2(4),1-12

principles and practical constraints relevant to regional security cooperation. Rather than testing a statistical hypothesis, the article synthesizes historical patterns and recent developments to assess policy options for a reconfigured Gulf security architecture.

RESULTS & DISCUSSION

The analysis identifies a persistent tension between external security guarantees and the sovereignty of Arab Gulf states. American military deployments and bilateral defense relationships have provided protection in particular circumstances while reinforcing strategic dependence and limiting independent regional decision-making. The war against Iran further highlights the uncertainty of such guarantees: Iranian retaliatory capabilities, reported damage to US facilities, substantial military expenditures, and disruptions to shipping through the Strait of Hormuz demonstrate that externally anchored deterrence does not necessarily prevent regional escalation. These developments impose economic and human costs on states whose development priorities require predictable trade routes, secure energy markets, and long-term stability.

The article situates these vulnerabilities within a broader history of foreign intervention and regional polarization. It contends that framing Iran principally as a security threat has impeded cooperation, while geopolitical competition and unresolved conflicts, including the Palestinian question, have intensified mistrust. At the same time, Iran's emphasis on strategic self-reliance, domestic military innovation, and ties with nonstate actors has altered regional power calculations. The study therefore treats Iran's inclusion in security negotiations not as an endorsement of all its policies, but as a practical requirement for any viable Gulf settlement.

Existing regional institutions offer contrasting lessons. The Arab League illustrates the limits of common identity without adequate coordination and enforcement capacity; the Shanghai Cooperation Organisation emphasizes sovereignty and noninterference; and the Caspian Sea agreement demonstrates the potential of prolonged negotiation to establish shared rules despite competing national interests. A Gulf-wide framework would accordingly require agreed commitments, institutional monitoring, crisis-management procedures, and credible mechanisms for compliance. Such cooperation could also reduce external leverage over domestic political choices and create a more favorable environment for accountable governance, although entrenched political and strategic differences would remain substantial obstacles.

CONCLUSIONS & SUGGESTIONS

The article concludes that durable Gulf security is unlikely without Iran's active participation and a gradual reduction in exclusive dependence on bilateral US security guarantees. It proposes consideration of an inclusive Gulf Security Alliance bringing together Iran, the GCC states, and the United States, with appropriately negotiated roles for other stakeholders, potentially including China, Russia, India, and Pakistan. Participation should be organized around mutual security interests rather than bloc confrontation, with respect for national sovereignty, nonintervention, and international law as foundational principles. Priority negotiations should address maritime security

and freedom of navigation, Iran's claims concerning its territorial waters and adjacent maritime areas under international law, civilian nuclear activities, missile-related security concerns, and credible assurances against renewed hostilities. The study also recommends sustained diplomacy, joint crisis-response arrangements, and enforceable rules that balance collective commitments with legitimate national interests. Although institutional trust will take years to build, an inclusive framework could help contain military escalation, protect vital economic networks, support domestic development, and provide all parties—including Washington—with a more sustainable basis for regional engagement.

Key Words: Arab Gulf States, US–Israeli War Against Iran, Security Dependence, Regional Security, Governance, Persian Gulf Security Order.

کشورهای عربی و جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران

علی ابوطالبی^۱ ID

چکیده

جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران، آسیب‌پذیری ترتیبات امنیتی خلیج فارس و محدودیت‌های ناشی از وابستگی نظامی و امنیتی کشورهای عربی به ایالات متحده را آشکار ساخته است. مسئله اصلی پژوهش، تداوم وابستگی امنیتی دولت‌های عربی خلیج فارس به قدرت‌های خارجی و پیامدهای آن برای حاکمیت ملی، ثبات منطقه‌ای و کیفیت حکمرانی است. هدف اصلی پژوهش، بررسی پیامدهای جنگ مذکور برای بازتعریف روابط امنیتی کشورهای عربی با ایالات متحده و تبیین ضرورت شکل‌گیری نظام امنیتی فراگیر در منطقه است. پرسش اصلی این است که جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران چگونه می‌تواند بر جهت‌گیری امنیتی کشورهای عربی خلیج فارس تأثیر بگذارد و چه سازوکاری برای تأمین امنیت پایدار منطقه مناسب‌تر است؟ پژوهش با بهره‌گیری از روش کیفی و رویکرد توصیفی - تحلیلی، بر تحلیل تاریخی روابط امنیتی، بررسی تحولات ژئوپلیتیکی و تحلیل اسنادی منابع علمی و گزارش‌های نهادهای استوار است. یافته‌ها نشان می‌دهد که اتکای یک‌جانبه به تضمین‌های امنیتی آمریکا، ضمن محدود کردن استقلال راهبردی کشورهای عربی، الزاماً امنیت پایدار را تضمین نمی‌کند. همچنین، تداوم منازعه، هزینه‌های اقتصادی و انسانی و اختلال در تردد دریایی، ضرورت بازنگری در ترتیبات امنیتی موجود را افزایش داده است. در نتیجه، مقاله ایجاد یک سازوکار امنیتی منطقه‌ای با مشارکت ایران، کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و دیگر بازیگران ذی‌نفع را، مبتنی بر احترام به حاکمیت ملی، عدم مداخله و همکاری نهادی، راهکاری بالقوه برای تقویت صلح و ثبات منطقه‌ای می‌داند.

واژگان کلیدی: کشورهای عربی خلیج فارس، جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران، وابستگی امنیتی، امنیت منطقه‌ای، حکمرانی، نظم امنیتی خلیج فارس

مقاله علمی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۵/۰۶/۲۸

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۵/۰۷/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۵/۰۷/۲۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۵/۰۸/۰۷

شاپا الکترونیکی

۳۱۱۵-۸۹۸۶

۱. استاد مطالعات خاورمیانه و سیاست جهانی گروه علوم سیاسی و عدالت کیفری ویسکانسین آمریکا (UWEC)

Email: abootaar@uwec.edu Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0001-9668-2568>

استناد به این مقاله: ابوطالبی، علی (۱۴۰۵). کشورهای عربی و جنگ آمریکا و اسرائیل علیه ایران، سیاست پژوهی غرب آسیا،

۱۲-۱. (۴)۲

مقدمه

کشورهای عربی مدت‌هاست که از فقدان مشروعیت سیاسی و حکومت مؤثر رنج می‌برند. حکومت‌های اقتدارگرا در سراسر منطقه همچنان فراگیر است. بر اساس ارزیابی‌های سال ۲۰۲۶ خانه آزادی، هیچ کشور عربی «آزاد» رتبه‌بندی نشده است. اردن، لبنان، مراکش و کومور از جمله کشورهایی هستند که با شاخص «تا حدی آزاد» رتبه‌بندی شده‌اند، در حالی که کویت اکنون رتبه «غیر آزاد» را دارد (Freedom House, 2026a, 2026b, 2026c, 2026d, 2026e). سهم جهان عرب در اقتصاد جهانی و توسعه فکری نیز بسیار کمتر از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های آن است. نتایج برنامه مقایسه بین‌المللی^۱ و مقایسه برابری قدرت خرید بر وزن اقتصادی قابل توجه چندین اقتصاد عربی، به‌ویژه کشورهای غنی از هیدروکربن خلیج فارس تأکید می‌کند (بانک جهانی ۲۰۲۴). علیرغم گسترش سریع انتشارات علمی در دهه‌های اخیر، سهم جهان عرب در تولید فکری و فناوری جهانی نسبتاً اندک است. یونسکو گزارش می‌دهد که انتشارات علمی کشورهای عربی بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ رشد ۶۴ درصدی داشته است، در حالی که منطقه به شدت به فناوری‌های وارداتی وابسته است. (UNESCO 2021).

رویدادهای جهانی و منطقه‌ای، مدتهای مدیدی است که توسعه ملی جوامع عربی و پارامترهای روابط دولت و جامعه را که در نهایت توسعه سیاسی و اجتماعی-اقتصادی آنها را تعیین می‌کند، پیچیده کرده است. فقدان دموکراسی سیاسی و حکمرانی خوب در روابط دولت-جامعه در سراسر جهان عرب محصول جانبی نیروهای داخلی و خارجی است که پارامترهای روابط قدرت میان نخبگان، گروه‌ها و طبقات درون و بین دولت و جامعه را شکل می‌دهند. در نهایت، این توزیع قدرت سیاسی و منابع اجتماعی-اقتصادی بین گروه‌ها و طبقات سازمان‌یافته رقیب در جامعه است که میزان توسعه سیاسی به سمت دموکراسی و توسعه ملی را تعیین می‌کند. بنابراین، اقتدارگرایی سیاسی و توسعه نیافتگی ملی با انحصار قدرت توسط گروه‌های مسلط - قبیله‌ای، قومی، مذهبی، نظامی، تکنوکرات - از جمله دولت همراه است.

نیروهای خارجی، از طریق تعامل خود با نیروهای داخلی غالب، بر تمرکز یا پراکندگی قدرت سیاسی و منابع اجتماعی-اقتصادی تأثیر می‌گذارند - به عنوان مثال، از طریق تغییر رژیم با مداخله نظامی، کودتای خارجی، وابستگی‌های اقتصادی و مالی، و روابط حامی و مشتری. وابستگی نظامی و امنیتی کشورهای عرب خلیج فارس به ایالات متحده نمونه اولیه تأثیر منفی چنین روابطی بر توسعه سیاسی و حکمرانی خوب است.

بحث و تحلیل

رویدادهای جهانی، همزمان با تشدید افول عثمانی و امتیاز دادن به قدرت‌های اروپایی، استعمار، و تشدید مهاجرت یهودیان به منطقه بویژه پس از دهه ۱۸۸۰، همچنان تأثیر قابل توجهی بر توسعه ملی مردمان منطقه

¹ International Comparison Programme (ICP)

داشته است. جنگ جهانی اول، موافقتنامه مخفی سایکس- پیکو در سال ۱۹۱۶، اعلامیه بالفور ۱۹۱۷ و قیومیت بریتانیا بر فلسطین به تعیین مرزهای ملی کشورهای جدید عربی کمک کرد. جنگ‌های اعراب و اسرائیل در رقابت ژئوپلیتیک گسترده‌ترین واشنگتن و مسکو آشکار شد، زیرا این دو ابرقدرت دیدگاه‌های ایدئولوژیک و منافع ژئواستراتژیک خود را دنبال کردند. نفوذ استعماری و نواستعماری اروپا از طریق مداخله نظامی، مداخله سیاسی و نظام حکمی جامعه ملل ادامه یافت. مراکش و تونس در سال ۱۹۵۶ استقلال خود را به دست آوردند، در حالی که مقاومت فرانسه در برابر تلاش الجزایر برای استقلال نزدیک به یک دهه نزاع و انقلاب ایجاد کرد.

تقسیم سیاست جهان عرب به دو اردوگاه - «میان‌روها» (مراکش، تونس، عربستان سعودی، اردن و کشورهای حوزه خلیج فارس) و «رادیکال‌ها» (مصر، سوریه، لیبی، یمن و بعدها عراق) - بازتاب‌دهنده الگوهای توسعه اجتماعی- سیاسی و اقتصادی آن‌ها بود که به ترتیب متمایل به غرب یا شوروی بودند؛ هرچند در هر دو اردوگاه، نوعی حکومت اقتدارگرا حاکم بود. پیدایش برخی از کشورهای عربی به عنوان دولت‌های مستقل، مدیون رویدادهای مستقیم منطقه‌ای و جهانی بود که استقلال آن‌ها را تسهیل کرد؛ از جمله کویت (۱۹۶۱)، و بحرین، قطر، امارات متحده عربی و عمان (۱۹۷۱).

پس از اخراج عراق از کویت در جریان نخستین جنگ خلیج فارس (۱۹۹۰-۱۹۹۱)، رئیس‌جمهور جورج اچ. دبلیو. بوش از ظهور یک «نظم نوین جهانی» سخن گفت. حضور نظامی ایالات متحده و گسترش پایگاه‌های نظامی این کشور در عربستان سعودی و سایر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس، موجب تحکیم هرچه بیشتر رابطه «حامی-پرو»^۲ (یا ارباب-رعیتی) میان این دولت‌ها و ایالات متحده شد. روند صلح اسلو که در طول دهه ۱۹۹۰ توسط ایالات متحده و متحدانش ترویج می‌شد، وابستگی سیاسی کشورهای مهم عربی و جنبش فلسطین به کمک‌های مالی و مانورهای سیاسی ایالات متحده را بیش از پیش افزایش داد. سلطه اسرائیل که از جنگ سال ۱۹۶۷ آغاز شده بود، از طریق سیاست «ایجاد واقعیت‌های میدانی» (تغییر وضعیت در زمین) تداوم یافت؛ در حالی که حمایت‌های آمریکا و غرب هرگز به تحقق راهکار اعلام‌شده «دو دولتی» منجر نشد. اسرائیل و ایالات متحده برای توجیه تداوم اشغال‌گری، به تناوب عواملی همچون یاسر عرفات، تروریسم، اسلام‌گرایی، ایران یا یهودستیزی را مقصر می‌دانستند. اسرائیل و حامیانش هرگز محتوای طرح ملک فهد، پادشاه عربستان - مبنی بر به رسمیت شناختن اسرائیل توسط اعراب در ازای تشکیل دو دولت - را نپذیرفتند.

در عوض، در دوران پس از جنگ سرد، ایالات متحده و اسرائیل بارها از نیروی نظامی در سراسر منطقه از جمله در عراق، لیبی، سوریه، سومالی، سودان، یمن، لبنان و غزه استفاده کرده‌اند. ایران نیز - که کشوری

² Patron-client

غیرعرب است - از مداخلات و جنگ‌های آمریکا و اسرائیل در امان نمانده است. بر اساس داده‌های «پروژه مداخله نظامی»^۳ در دانشکده حقوق و دیپلماسی فلچر در دانشگاه تافتس، ایالات متحده بین سال‌های ۱۷۷۶ تا ۲۰۱۹ نزدیک به ۴۰۰ مداخله نظامی انجام داده است که بیش از یک چهارم آن‌ها پس از پایان جنگ سرد رخ داده‌اند (Kushi and Toft, 2023).

جنگ جاری آمریکا و اسرائیل علیه ایران، گویای تأثیر منفی مداخلات خارجی بر حاکمیت کشورهای خاورمیانه، به‌ویژه کشورهای عربی است. علاوه بر دولت‌های عربی، ایران و ترکیه نیز قربانی مداخلات و دخالت‌های اروپایی و آمریکایی بوده‌اند. امپراتوری عثمانی در طول تاریخ کوچک شد و به ترکیه امروزی بدل گشت، که این امر با از دست دادن بخش‌های وسیعی از قلمرو همراه بود. ترکیه مدرن، با وجود عضویت در ناتو، در دوران جنگ سرد شاهد حضور نیروهای نظامی و تسلیحات هسته‌ای آمریکا در خاک خود بود. در مورد ایران، نقش ایالات متحده در پی کودتای سال ۱۹۵۳، و به دنبال آن دهه‌ها تحریم اقتصادی و فشارهای سیاسی و دیپلماتیک پس از انقلاب ۱۹۷۹، حقوق حاکمیتی ایران و سیاست‌هایی را که این کشور در راستای منافع ملی و توسعه دنبال می‌کرده، به شدت محدود کرده است.

تضمین‌های امنیتی ایالات متحده به متحدان عرب خود در خلیج فارس و اردن در برابر رقیبی جدی همچون ایران، گویای محدودیت‌ها و عدم قطعیت‌های موجود در تعهدات امنیتی آمریکاست. توانمندی نظامی ایران در تحمیل هزینه‌های سنگین جانی و مادی به دارایی‌های ایالات متحده در منطقه، آن تصور پیشین و قدرتمندِ موسوم به «سندرم جنگ خلیج فارس» - که مبتنی بر جنگی کاملاً یک‌جانبه با راهبرد «شوک و بهت»^۴ بود - را به چالش کشیده است. پایگاه‌های آمریکا در منطقه متحمل خسارات گسترده‌ای شده‌اند. گزارش‌ها پیرامون ارزیابی بازرس کل پنتاگون نشان می‌دهد که حملات ایران به صدها سازه در تأسیسات ایالات متحده آسیب رسانده یا آن‌ها را منهدم کرده و موجب نابودی شمار زیادی از هواپیماها و پهپادها شده است. (Financial Times 2026) دفتر بودجه کنگره برآورد می‌کند که هزینه‌های عملیاتی، لجستیکی و پشتیبانی وزارت دفاع ایالات متحده تا اول اوت ۲۰۲۶ به حدود ۳۸ میلیارد دلار رسیده است (Congressional Budget Office 2026) و آینده نیروهای ایالات متحده در خلیج فارس نامشخص است.

جنگ ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران، فرصتی را برای کشورهای عربی حوزه خلیج فارس فراهم می‌آورد تا از طریق ایجاد یک چارچوب همکاری و امنیت منطقه‌ای، وابستگی امنیتی خود به ایالات متحده را کاهش دهند. چنین چارچوبی همچنین می‌تواند به پیشبرد فضای باز سیاسی و حکمرانی بهتر در این کشورها کمک کند. نشست فوق‌العاده اتحادیه عرب در سال ۱۹۸۷ در امان (اردن)، نقطه عطفی تاریخی بود که در

^۳ Military Intervention Project (MIP)

^۴ Shock and Awe

آن ایران - و نه اسرائیل - به عنوان فوری‌ترین و اصلی‌ترین تهدید علیه امنیت ملی اعراب معرفی شد. این روایت، علی‌رغم تحولات بعدی در منطقه، همچنان تداوم یافته است. اتکای ایالات متحده به تحریم‌های اولیه و ثانویه، در کنار مداخلات آشکار و پنهان، بر پیچیدگی روایت امنیتی حاکم می‌افزاید.

حمایت ایران از حقوق فلسطینیان، این کشور را در نظر نخبگان حاکم در بسیاری از کشورهای عربی - کشورهایایی که در برابر اشغال سرزمین‌های عربی/فلسطینی توسط اسرائیل و سرکوب فلسطینیان ناکام مانده‌اند - به عنصری مطرود (یا منفور) تبدیل کرده است. جنبش «بهار عربی» در سال ۲۰۱۱، تجلی‌گر سرخوردگی توده‌های عرب از رهبران سیاسی در کشورهای مختلف عربی بود. سرکوب مطالبات مردمی برای گشایش سیاسی و حکمرانی پاسخگو از سال ۲۰۱۱ تاکنون، نشانه‌ای از توسعه‌نیافتگی سیاسی (حاکمیت استبدادی) و ناکارآمدی در حکمرانی است؛ وضعیتی که شامل وابستگی در حوزه‌های امنیتی و توسعه اجتماعی - اقتصادی نیز می‌شود. درست است که ایران از بازیگران غیردولتی نظیر حزب الله، حماس و حوثی‌های یمن حمایت کرده است؛ با این حال، سیاست خارجی این کشور عمدتاً عمل‌گرایانه (پراگماتیک) بوده و در آن، گرایش‌های اسلامی یا ضدامپریالیستی در خدمت منافع ملی دولت قرار داشته‌اند. رهبران ایران از همان آغاز، سیاست «نه شرقی، نه غربی» و اتکا به خود را، به‌ویژه در حوزه‌های نظامی و امنیتی، در پیش گرفتند. ایران با داشتن بودجه دفاعی نسبتاً اندک و در حالی که توسط دولت‌های متخاصم احاطه شده بود، به جای خرید تجهیزات، هواپیماها و سخت‌افزارهای نظامی گران‌قیمت، به نوآوری و ابتکار عمل روی آورد. با توجه به فشارهای بین‌المللی و مشکلات مالی، حاکمیت ایران - به‌ویژه در پی وقایعی همچون تهاجم عراق در سال ۱۹۸۰، حمله اسرائیل به لبنان در سال ۱۹۸۲، و حضور نظامی آمریکا در منطقه خلیج فارس از سال ۱۹۹۱ - عمق استراتژیک خود را از طریق پیوندهای اسلامی و راهبردی با این گروه‌ها گسترش داد.

بدر عبدالعاطی، وزیر امور خارجه مصر، در یک‌صد و شصت و ششمین نشست عادی شورای اتحادیه عرب در قاهره اظهار داشت که مصر آمادگی دارد تا با همکاری اتحادیه عرب و کشورهای عضو آن، چارچوبی جامع برای ترتیبات امنیتی جهان عرب تدوین کند. چنین چارچوبی حوزه‌های همکاری، هماهنگی و واکنش به بحران‌ها، و همچنین سازوکارهای اجرایی و پیگیری امور را مشخص خواهد کرد. عبدالعاطی استدلال کرد که نظام امنیتی عربی باید بر تقویت یکپارچگی امنیتی و دفاعی، هماهنگی بهتر توانمندی‌های کشورهای عربی، و همچنین بهره‌گیری از «معاهده دفاع مشترک عربی» (مصوب ۱۹۵۰) و سایر قطعنامه‌های مرتبط عربی متمرکز باشد (Ahram Online 2026).

یک ترتیبات امنیتی منطقه‌ای - و نه صرفاً عربی - که شامل شورای همکاری خلیج فارس^۵ و ایران باشد، می‌تواند صلح و ثبات را بهتر تضمین کند. چنین ترتیبات یا سازوکاری باید بر همکاری اعضا در چارچوبی

⁵ Gulf Cooperation Council (GCC)

سازمانی و مشخص استوار باشد، به گونه‌ای که عاری از هرگونه مداخله سیاسی یا دخالت مستقیم و غیرمستقیم خارجی باشد. یکی از اصول محوری باید اولویت داشتن این سازمان امنیتی بر منافع ملی محدودتر تک‌تک اعضا باشد. البته باید پذیرفت که ضرورت‌های جدی مربوط به منافع ملی، همواره چنین طرحی را با چالش مواجه خواهند کرد. دریای خزر نمونه‌ای در این زمینه است. در ۱۲ اوت ۲۰۱۸، پس از ۲۰ سال مذاکره، رهبران آذربایجان، ایران، قزاقستان، روسیه و ترکمنستان «کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر» را امضا کردند. این معاهده حقوق و تعهدات مربوط به آب‌ها، بستر دریا، زیربستر، منابع، حمل و نقل، حفاظت از محیط زیست و امنیت را تنظیم می‌کند؛ هرچند که تمام مسائل مربوط به تعیین حدود را حل و فصل نکرده است (Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan 2018).

هرگونه سازوکار سازمانی مستحکم، متکی بر سال‌ها مذاکره بر پایه منافع مشترک، معاهدات، نظام‌هایی برای تشویق و تنبیه در صورت نقض مقررات، و در حالت ایده‌آل، هنجارها و ارزش‌های مشترک است. در «سازمان همکاری شانگهای»^۶، احترام به حاکمیت ملی و عدم مداخله در امور داخلی اعضا، از اصول صریح حاکم بر این سازمان به شمار می‌روند (Shanghai Cooperation Organisation 2026; United Nations Treaty Collection 2002). در مقابل، «اتحادیه عرب» نمونه‌ای از سازمانی است که اغلب فاقد جهت‌گیری سیاسی لازم و ظرفیت اجرایی کافی بوده و همین امر اثربخشی آن را در پیشبرد منافع و آرمان‌های کشورهای عربی محدود کرده است. با وجود میراث مشترک قوی، اتحادیه عرب در دستیابی به دستاوردهای ملموس - نظیر مقابله با سلطه منطقه‌ای اسرائیل یا دفاع مؤثر از آرمان فلسطین - ناکام مانده است.

کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و ایران، در زمینه برقراری صلح و ثبات در منطقه، منافع مشترک و آشکاری دارند. ایالات متحده، چین، روسیه، هند و احتمالاً پاکستان، از جمله ذی‌نفعان اصلی در بازارهای جهانی انرژی و تجارت محسوب می‌شوند؛ ضمن آنکه ایالات متحده، چین و روسیه اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد هستند. واقعیت‌های میدانی به‌طور چشمگیری تغییر کرده‌اند، به‌طوری که جنگ فعال میان ایالات متحده و اسرائیل علیه ایران در سپتامبر ۲۰۲۶ همچنان ادامه دارد. بی‌ثباتی سیاسی و عدم قطعیت در لیبی، سوریه، سودان، سومالی و یمن نیز همچنان پابرجاست؛ همان‌طور که رقابت میان امارات و عربستان سعودی در چندین عرصه منطقه‌ای ادامه دارد. از زمان آغاز درگیری‌ها در فوریه ۲۰۲۶، رفت و آمد دریایی در تنگه هرمز به شدت مختل شده است؛ سازمان بین‌المللی دریانوردی در ماه اوت گزارش داد که صدها کشتی و هزاران دریانورد نتوانسته‌اند به سلامت منطقه را ترک کنند (International Maritime Organization 2026). افزون بر این، ایران اکنون به‌عنوان یک قدرت منطقه‌ای بزرگ و تثبیت‌شده شناخته می‌شود که در آستانه دستیابی به توانمندی هسته‌ای قرار دارد؛ واقعیتی که نمی‌توان به‌سادگی آن را نادیده

⁶ Shanghai Cooperation Organization(SCO)

گرفت. با توجه به هزینه‌های موجود و راهبرد بلندمدت ایالات متحده مبنی بر «چرخش به سوی آسیا»^۷، بازسازی پایگاه‌های آمریکا در منطقه در آینده، نامشخص است.

در بلندمدت، جنگ با ایران احتمالاً منجر به بازنگری کشورهای حوزه خلیج فارس در روابطشان با ایالات متحده خواهد شد. آنچه ضرورت دارد، ایجاد یک ترتیبات امنیتی جدید در خلیج فارس است. در فصلی از کتابی که در سال ۲۰۱۳ با همکاری استیون هیل - با عنوان «دیپلماسی در خدمت اهداف مبتنی بر پرهیز از کشتار: ضرورت نزدیکی میان ایالات متحده و ایران» - نوشتیم، رویکردی دیپلماتیک و سه‌لایه را برای نزدیکی روابط آمریکا و ایران و ایجاد «اتحاد امنیتی خلیج فارس»^۸ پیشنهاد کردیم که همچنان شایسته بررسی است (Abootalebi and Hill 2013).

نتیجه‌گیری

تأمین امنیت بلندمدت خلیج فارس بدون همکاری فعال ایران امکان‌پذیر نیست. ایجاد «ائتلاف امنیتی خلیج فارس» می‌تواند ایران، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و ایالات متحده را از طریق منافع مشترک در حوزه‌های امنیت و همکاری به یکدیگر پیوند دهد. چین، روسیه، پاکستان و هند نیز از دیگر بازیگران مهمی هستند که در چنین ائتلافی منافع مشترک دارند و بسته به مذاکرات آتی، می‌توانند مشارکت محدود یا گسترده‌ای در آن داشته باشند. حضور این کشورها می‌تواند مانع از واکنش منفی احتمالی آنها شود؛ واکنشی که ممکن است در غیر این صورت بروز کند، چرا که چنین ائتلافی ممکن است به عنوان یک پیمان امنیتی «غربی» دیگر تلقی شود که به ضرر «سازمان همکاری شانگهای» و ابتکار «کمربند و جاده» چین است. با توجه به تحول راهبردی منطقه‌ای در غرب آسیا از اکتبر ۲۰۲۳، هرگونه ترتیبات امنیتی بلندمدت نمی‌تواند ظهور ایران به عنوان یک دولت محوری را نادیده بگیرد. رویدادهای پس از حملات اسرائیل در ۱۳ ژوئن ۲۰۲۵، موجب بازتعریف درک ایران از سیاست‌های راهبردی و بازدارندگی‌اش شده است. تهران، خواسته‌هایی مانند به رسمیت شناخته شدن حقوق حاکمیتی‌اش بر تنگه هرمز، پذیرش برنامه‌های هسته‌ای غیرنظامی و موشکی‌اش، و دریافت تضمین‌هایی برای پایان دادن به خصومت و جنگ دائمی از سوی آمریکا و غرب را به عنوان الزامات بنیادین امنیت ملی مطرح می‌کند؛ موضوعاتی که نیازمند گفت‌وگوی دیپلماتیک مستمر هستند. مناقشه کنونی هزینه‌های سنگین مالی و انسانی به همراه داشته است. از این رو، به رسمیت شناختن حقوق ایران بر آب‌های سرزمینی و آب‌های مجاورش در خلیج فارس - مطابق با حقوق بین‌الملل - و همچنین پذیرش نقش کلیدی ایران در هرگونه ترتیبات امنیتی منطقه‌ای، باید از جمله مسائل اساسی مورد توجه باشد.

^۷ Pivot to Asia strategy

^۸ Persian Gulf Security Alliance (PGSA)

ائتلاف امنیتی خلیج فارس می‌تواند برای ایالات متحده نیز بسیار کارآمد باشد. در عصر رقابت راهبردی با روسیه و چین، مشارکت آمریکا در یک ترتیبات منطقه‌ای فراگیر، به این کشور اجازه می‌دهد تا نقش خود را در شکل‌دهی به معماری امنیتی آینده خلیج فارس حفظ کند، بدون آنکه نیازی به اتکای صرف به برتری نظامی یا روابط دوجانبه مبتنی بر الگوی «حامی-پیرو»^۹ داشته باشد. کشورهای عربی حوزه خلیج فارس بر سر دوراهی قرار دارند و با چالش‌های متعددی روبرو هستند؛ از جمله اقتصادهای رانتی وابسته به نفت، سیاست‌های اقتدارگرا، وابستگی امنیتی به ایالات متحده (و همچنین پاکستان، مصر و ترکیه)، نسبت نگران‌کننده نیروی کار مهاجر به نیروی کار بومی، زیرساخت‌های ضعیف صنعتی و کشاورزی، جمعیت جوان رو به رشد، و تغییرات سریع فناوری، از جمله در حوزه‌هایی مانند هوش مصنوعی که وضعیت آن‌ها هنوز نامشخص است. یک مناقشه منطقه‌ای طولانی‌مدت و دائمی، آخرین چیزی است که این کشورها به آن نیاز دارند.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله حامی مالی ندارد.

تعارض منافع

نویسنده اعلام می‌کند که تعارض منافع وجود ندارد و تمام مسائل اخلاق در پژوهش را که شامل پرهیز از سرقت ادبی، نشر و یا ارسال بیش از یک بار مقاله، تکرار پژوهش دیگران، داده‌سازی یا جعل داده‌ها، منبع‌سازی و جعل منابع، رضایت ناآگاهانه سوژه یا پژوهش‌شونده، سوء رفتار و غیره می‌شوند، به طور کامل رعایت شده است.

تعهد کپی رایت

طبق تعهد نویسندگان، حق کپی رایت (CC) رعایت شده است.

References

- Abootalebi, Ali R., & Stephen Hill. (2013). Diplomacy in the Service of Nonkilling Objectives: The Imperative for a US-Iran Rapprochement. In Nonkilling Security and the State. Honolulu: Center for Global Nonkilling. https://pure.bond.edu.au/ws/portalfiles/portal/25207758/Nonkilling_Security_and_the_State.pdf.
- Ahram Online. (2026). Egypt Urges New Arab Security Arrangements to Counter Regional Threats at Arab League Session. September 7, 2026.

⁹ Patron-client

- <https://english.ahram.org.eg/NewsContentP/1/576142/Egypt/Egypt-urges-new-Arab-security-arrangements-to-coun.aspx>.
- Congressional Budget Office. (2026). Estimating the Cost of Combat Operations Against Iran. September 15, 2026. <https://www.cbo.gov/publication/62756>.
- Financial Times. (2026). Trump's Iran War Has Cost US \$38bn and Caused Munitions 'Shortfall'. September 16, 2026.
- Freedom House. (2026a). Comoros: Freedom in the World 2026. <https://freedomhouse.org/country/comoros/freedom-world/2026>.
- Freedom House. (2026b). Jordan: Freedom in the World 2026. <https://freedomhouse.org/country/jordan/freedom-world/2026>.
- Freedom House. (2026c). Kuwait: Freedom in the World 2026. <https://freedomhouse.org/country/kuwait/freedom-world/2026>.
- Freedom House. (2026d). Lebanon: Freedom in the World 2026. <https://freedomhouse.org/country/lebanon/freedom-world/2026>.
- Freedom House. (2026e). Morocco: Freedom in the World 2026. <https://freedomhouse.org/country/morocco/freedom-world/2026>.
- International Maritime Organization. (2026). Six Months of Uncertainty for Seafarers in Strait of Hormuz. August 28, 2026. <https://www.imo.org/en/mediacentre/pressbriefings/pages/statement-on-the-ongoing-crisis-in-the-strait-of-hormuz.aspx>.
- Kushi, Sidita, & Duffy Toft. M. (2023). Introducing the Military Intervention Project: A New Dataset on US Military Interventions, 1776–2019. *Journal of Conflict Resolution*, 67 (4): 752–779. <https://doi.org/10.1177/00220027221117546>.
- Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan. (2018). Legal Status of the Caspian Sea. <https://www.gov.kz/memleket/entities/mfa/press/article/details/591?lang=en>.
- Shanghai Cooperation Organisation. (2026). Statement by the Council of Foreign Ministers of the Shanghai Cooperation Organisation. July 25, 2026. <https://eng.sectsco.org/20260725/2470939.html>.
- UNESCO. (2021). The Arab States. UNESCO Science Report: The Race Against Time for Smarter Development. <https://www.unesco.org/reports/science/2021/en/arab-states>.
- United Nations Treaty Collection. 2002. Charter of the Shanghai Cooperation Organization. June 7, (2002). United Nations Treaty Series 2896, no. 50517. <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=080000002803594e2>.
- World Bank. (2024). Purchasing Power Parities and the Size of World Economies: Results from the 2021 International Comparison Program. Washington, DC: World Bank. <https://www.worldbank.org/en/programs/icp>.